

SOCIALMINISTERIET

Folketingets Socialudvalg

Departementet

Holmens Kanal 22
1060 København K

Tlf. 3392 9300

Fax. 3393 2518

E-mail sm@sm.dk

TTL/ J.nr. 2006-203

Dato: 9.oktober 2006

Under henvisning til Folketingets Socialudvalgs brev af 2. oktober 2006 følger hermed – i 5 eksemplarer – socialministerens svar på spørgsmål nr. 263 (SOU Alm. del).

Spørgsmål nr. 263:

”Ministrene bedes oversende talepapirerne fra samrådet den 29. september 2006 om samrådsspørgsmål Q og R (årsrapport fra Rådet for Socialt Udsatte), jf. alm. del. - samrådsspm Q og R.”

Svar:

Mit talepapir er vedlagt.

Eva Kjer Hansen

/Bent Nielsen

Talepapir til samråd den 29. september 2006 om Rådets årsrapport

Lad mig starte med at slå fast, at Rådet for Socialt Udsatte er kommet for at blive.

Vi har nedsat Rådet for at give de udsatte en stemme i debatten. De udsatte risikerer nemt at blive overset, mens veletablerede interesseorganisationer løber med al opmærksomheden.

Jeg synes, Rådet for Socialt Udsatte brænder af engagement, og det er godt. Rådets rolle er netop at være de udsattes vagthund.

Rådet er en vigtig sparringspartner for regeringen – og det viser også rækken af Rådets forslag, som regeringen allerede har gennemført. Ud af de 70 forslag, som Rådet er kommet med gennem årene, er cirka en tredjedel ført ud i livet.

Så Rådet gør en forskel – og regeringens politik gør en forskel.

For få uger siden konstaterede Rådets formand, Preben Brandt, at han hellere ville være hjemløs i dag end for ti år siden. Det er ikke så underligt.

Regeringen har sat ind med massive forbedringer over for ikke bare hjemløse, men også andre grupper af socialt udsatte.

- Stofmisbrugere og alkoholmisbrugere har fået en garanti for at komme hurtigt i behandling.
- Indsatsen på værestederne er blevet forbedret. Der er oprettet flere nye væresteder for de udsatte - og der er etableret bedre og flere bomuligheder for borgere, som har svært ved at begå sig i mere gængse botilbud.
- Støtte- og kontaktpersonordningen er blevet udvidet til også at omfatte de sværest stillede hjemløse og alkohol- og stofmisbrugere. Indsatsen for prostituerede er blevet styrket, og der er oprettet flere akutpladser til hjemløse.

Regeringen fortsætter og udvider nu indsatsen ved hjælp af handlingsplanen "Det Fælles Ansvar II".

Handlingsplanen lancerede jeg for en måned siden, og den er netop blevet til på baggrund af input fra Rådet og andre, der har fingeren på pulsen i forhold til de udsatte grupper.

Handlingsplanen fik en fin modtagelse. Cliff Kaltoft, der er sekretariatsleder for Landsforeningen af Væresteder og medlem af Rådet, valgte for eksempel at udlægge det sådan her – jeg citerer:

"Alt taler for, at regeringen med sit nye handlingsprogram Det Fælles Ansvar 2...vil fortsætte den positive udvikling hele området er inde i. Fremlæggelsen af regeringens plan for indsatsen kan vise sig at blive et kvantespring for den fremtidige udvikling af det sociale arbejde."

Den ros af Det Fælles Ansvar II står i kontrast til det billede, Rådet søger at tegne i dette års rapport, og som jeg er blevet bedt om at kommentere i dag.

Her tænker jeg ikke på de gode forslag, som Rådet også i år kommer frem med, men på 'mellemløbet', hvor Rådet tydeligvis blander æbler og pærer sammen. Måske fordi man er så forhoppet på at nå en bestemt konklusion.

Når man skal tale de udsattes sag, så må man gøre sig den ulempe at overveje, hvem gruppen omfatter.

Det er temmelig misvisende, når Rådet i årsrapporten taler om "*summen af nedskæringerne*" over for gruppen af socialt udsatte, og så lister en lang række ydelser, som går til for eksempel kontanthjælpsmodtagere.

Alene fordi man er på kontanthjælp eller starthjælp, behøver man ikke samtidig at være socialt udsat. Og omvendt: Fordi man er socialt udsat, behøver man ikke at modtage kontanthjælp eller starthjælp. Det er to forskellige ting.

Vi ved, at op mod cirka 40 procent af de socialt udsatte modtager førtidspension, og over for dem har regeringen gennemført økonomiske forbedringer. Skulle det ikke også have været nævnt i denne sammenhæng?

Rådet er således hverken præcis nok - eller i det hele taget rimelig - i sin definition af, hvem der er socialt udsatte.

Jeg synes, at det er fuldt ud på sin plads, at Rådet interesserer sig for fattigdomsproblemer i Danmark. Men også her er det misvisende, når Rådet bruger sin opgørelse til at understøtte et synspunkt om, at der er stigende fattigdomsproblemer i Danmark.

Når man skal se på, hvem der har de laveste indkomster, må man tage udgangspunkt i, hvem der er i den såkaldte lavindkomstgruppe. Lavindkomstgruppen er de mennesker, som har indtægter på under halvdelen af medianindkomsten.

Danmark er faktisk det land blandt OECD-landene, der har den laveste andel af befolkningen i lavindkomstgruppen.

Men lavindkomstgruppen er hverken sammenfaldende med bestemte overførselsindkomstmodtagere eller gruppen af socialt udsatte.

Lavindkomstgruppen består i overvejende grad af studerende, selvstændige og deltidsbeskæftigede. Disse kategorier vil jeg ikke per definition betragte som udsatte.

Socialt udsatte omfatter hjemløse, stof- og alkoholmisbrugere, prostituerede og de mest udsatte sindslidende. Socialt udsatte er ikke de studerende – og det er heller ikke indvandrere på starthjælp eller unge under 25 år, der modtager kontanthjælp, fordi de i en periode står uden for arbejdsmarkedet.

Så hvorfor er førtidspensionister per definition udelukket i Rådets opgørelse? Og hvorfor er unge under 25 år per definition inkluderet?

Det synes jeg er en kikser fra Rådets side.

Men jeg vil lægge 'mellemsgregningerne' til side og gå videre til Rådets konkrete forslag.

Jeg ser altid frem til de anbefalinger, der kommer fra Rådet, og også i denne årsrapport synes jeg, der er gode forslag – et enkelt er tilmed allerede ført ud i livet.

Rådet foreslår nemlig, at det indskræmpes over for alle amter, at de har pligt til at overholde behandlingsgarantien for stofmisbrugere. Og det gjorde jeg tilbage i juni måned.

Jeg er også positiv over for Rådets forslag om at gøre det obligatorisk for kommunerne at opstille lokale målsætninger for udsatte-politikken. Faktisk indgår forslaget allerede som en del af regeringens nye handlingsprogram Det Fælles Ansvar II.

Derudover vil jeg gerne være med til at sætte fokus på den opsøgende indsats, så kommunerne får en dialog med flere prostituerede, sindslidende og stofmisbrugere, der bor på gaden. Det vil samtidig betyde, at flere udsatte vil kunne få tilbudt en handleplan, sådan som Rådet foreslår.

Omvendt er der også forslag i denne årsrapport, hvor Rådet efter min mening går galt i byen.

Vi vil for eksempel ikke støtte forslaget om at indføre et mindstebeløb for sociale forsørgelsesydelse – eller sagt på en anden måde: En officiel fattigdomsgrænse.

En sådan grænse ville være et opgør med tanken om, at vi skal hjælpe folk individuelt - i forhold til hvad deres problem egentlig er.

Og dertil kommer at en sådan grænse per definition ville have absurde konsekvenser. Så skulle vi til at opfinde nye ekstraydelser til studerende, selvstændige og deltidsbeskæftigede - som jo netop er dem, der fylder mest i lavindkomstgruppen.

Det vil regeringen ikke.

Det er ikke muligt ud fra objektive kriterier at sige noget præcist om, hvad der er et 'acceptabelt' niveau at leve for i dagens Danmark. Det er og bliver en politisk opgave at bestemme, hvordan de offentlige forsørgelsesydelse skal se ud – den opgave kan ikke tørres af på eksperterne.

Jeg har også svært ved at se, hvilken gavn de socialt udsatte grupper har af en fattigdomsgrænse.

Hvorfor så det? Fordi en fattigdomsgrænse sætter uforholdsmæssigt stort fokus på dem, der ligger under grænsen, mens den tager fokus væk fra dem, der ligger over.

Den gør med andre ord den 22-årige universitetsstuderende til en social klient, fordi hun i en kortere periode kun har lidt at gøre godt med. Samtidig tager den fokus væk fra den hjemløse stofmisbruger – alene fordi han modtager førtidspension og dermed ligger over lavindkomstgrænsen.

Rådets ønske om en fattigdomsgrænse skyldes et ret simpelt motiv. Nemlig at forskellige forsørgelsesydelse efter Rådets opfattelse har et for lavt niveau.

Her må jeg minde om, at der er tale om midlertidige forsørgelsesydelse, der er fastsat med henblik på, at det skal kunne betale sig at arbejde.

Men selvom et flertal i Folketinget har lagt loft over kontanthjælpen, hører vi alligevel jævnligt eksempler på, at det - for nogle - stadig ikke kan betale sig at arbejde. Det er ret begrænset, hvor meget mere de får ud af at komme i arbejde i forhold til at være på passiv forsørgelse.

Hvis vi fjernede loftet over kontanthjælpen ville vi gøre det problem endnu større.

For hvordan er det, vi ønsker at hjælpe samfundets svageste grupper? Skal vi som Villy Søvndal og SF dyrke det, folk IKKE kan - og parkere de svageste i kanten af samfundet i resten af deres dage? Eller skal vi tro på, at alle mennesker har ressourcer og give dem ansvar og selvværd gennem aktiv deltagelse?

Regeringen arbejder for det sidste. Vi fører med andre ord en aktivlinie frem for en passivlinie. Vi sætter fokus på alt det folk kan, i stedet for som tidligere at dyrke det, de ikke kan.

Rådet citerer korrekt fra regeringens handlingsplan 'Det Fælles Ansvar' fra 2002, at "*et samfund skal måles på, hvordan det behandler de svageste grupper*". Men Rådet kritiserer regeringen for efterfølgende at have udvist en slingrekurs. Det er jeg helt uenig i.

Regeringens intentioner er helt entydige – som det lige er bekræftet med Det Fælles Ansvar II. Der skal sættes ind over for de konkrete problemer, som de udsatte grupper har. Og samtidig skal alle danskere gives de bedste muligheder for at være en integreret del af samfundet og herunder arbejdsmarkedet.

De der varigt ikke kan – de skal tilkendes førtidspension. Men vi skal sørge for, at færrest muligt parkeres på passive ydelser, og at alle får inkluderende tilbud.

Vi vil skabe en stor sammenhængskraft i samfundet ved at give alle mulighed for at forbedre og udnytte egne muligheder – gerne på arbejdsmarkedet, og også for dem, der ikke er typiske otte-fire mennesker.

Det rigtige i regeringens linie får jeg også bekræftet ved at læse hjemløseavisen Hus Forbi. I august-nummeret fortæller 42-årige Nickki, at man ikke bare skal give folk en førtidspension og lade dem sidde på bænken rundt omkring. For ”det er sgu ikke til at holde ud”, som han siger.

Med regeringens seneste udspil Det Fælles Ansvar II sætter vi ind med 12 konkrete initiativer, der skal nedbryde barriererne på de udsattes vej til beskæftigelse – uanset hvor på vejen de befinder sig, og hvor langt de er fra målet.

Samfundets udsatte skal mødes der, hvor de er. Nogle udsatte vil med den rette støtte kunne træde ind på arbejdsmarkedet på normale vilkår. For andre udsatte handler det mere om at skabe meningsfyldte aktiviteter på kanten af arbejdsmarkedet.

Med initiativerne i Det Fælles Ansvar II sætter vi ind på tre fronter:

- Vi vil styrke den opsøgende indsats. For mange udsatte er ensomhed og isolation i sig selv en barriere for at skabe et godt liv. Og isolationen kan være svær at bryde. Derfor skal vi hjælpe til med flere og bedre væresteder.
- Vi vil også skabe flere indgange til arbejdsmarkedet. Når de mest udsatte skal ind på arbejdsmarkedet, vil de ofte skulle ændre livsmønstre og overvinde egne og andres fordomme for at samarbejdet kan fungere. Det skal vi hjælpe dem med ved at skabe mere fleksible rammer for arbejdet.
- Endelig vil vi have sagsbehandlere ud af kontorerne, så de kan møde de svageste klienter i deres eget miljø, og på det rigtige tidspunkt. For eksempel ved at oprette satellit-kontorer i socialt belastede områder. Mange har simpelthen ikke overskud til at møde på socialkontoret, når de er længst ude i tovene og virkelig har brug for hjælp.

Det Fælles Ansvar II går videre med mange af de gode initiativer i planen 'Nye veje til arbejde', som regeringen lancerede i foråret.

Alt i alt er der tale om en meget ambitiøs plan, der vil koste 620 millioner kroner.

Et er i hvert fald sikkert: Vi har lige nu en historisk chance for at få alle med. Arbejdsmarkedet kører for fuld damp, og der efterspørges arbejdskraft som aldrig før.

De tider er ovre, hvor arbejdsgiverne frit kan plukke blandt ledige, der alle har deres fulde arbejdsevne i behold. Virksomhederne har i højere grad fået øjnene op for, at der er værdifuld arbejdskraft at hente, selvom der ikke kan udføres et otte til fire job.

Det fik jeg for nyligt demonstreret hos Jysk Linnedservice, hvor man er nået langt ved at tænke i skæve jobs og give plads – for eksempel til en person som Birthe, der sætter stor pris på sine få timers arbejde hver dag, fordi hun ellers blot ville tulle rundt derhjemme og få tvangstanker, som hun siger.

Vi er kommet langt med det rummelige arbejdsmarked og virksomhedernes sociale ansvar – og vi er nu i en situation, hvor det er muligt at komme endnu længere.

Det agter regeringen at udnytte, og vi finder bestemt ikke anledning til at foretage nogen ændringer i den førte politik.